

Oponentský posudek diplomové práce MANUELY HRAJNOHOVÉ

OBRAZ MARIÁNSKÝCH LÁZNÍ S OKOLÍM V 19. A V PRVNÍ POLOVINĚ 20. STOLETÍ NA STARÝCH MAPÁCH A V REGIONÁLNÍCH PRŮVODCÍCH

Diplomová práce Manuely Hrajnohové se věnuje obrazu Mariánských Lázní a jejich okolí v 19. a na počátku 20. století. Téma je to zcela jistě neobyčejně přitažlivé, vzhledem k tomu, že si autorka vybrala město a region, k němuž má nejen osobní vztah, ale navíc jde o město, které mohla sledovat od jeho vzniku téměř na zelené louce a jež tudíž během sledovaného období prošlo zásadními proměnami. Jak se tedy s tématem vyrovnala?

V úvodním přehledu pramenů a literatury autorka uvádí celou řadu potenciálních pramenů. To je jistě velmi záslužné a dokládá to dobrou představu, kterou má o možnostech bádání ke svému tématu. Co je to ale platné, když pak v seznamu pramenů (na konci práce) uvádí pouze fondy, nikoliv konkrétní prameny, a je celkem zřejmé, že ke své práci použila jen a pouze prameny vydané tiskem a jakýkoliv archiv obešla velkým obloukem či nanejvýš použila archivní knihovnu. A pokud tomu bylo jinak, pak se to v práci nijak neodrazilo. Konkrétní sonda například do seznamů lázeňských hostů (*Kurlisten*) by leccos vypověděla a byla by užitečnější než stereotypní uvádění slavných návštěvníků, známých z dosavadní literatury. Podobně by bylo velice užitečné alespoň formou sondy nahlédnout do stavebních záležitostí v městském fondu Mariánských Lázní.

Největším nedostatkem je však hlavně velká nevyváženost mezi průvodci (topografickými příručkami ad.), citovanými a užitými ve velké hojnosti, na straně jedné, a mapami a plány, které autorka téměř ignoruje a používá nanejvýš ty, které jsou dostupné na webových stránkách, na straně druhé. To se projeví i v obrazové příloze, kde téměř všechny mapové přílohy vycházejí velice nekvalitně, protože jde o verze stažené z webu.

Pokud jde o použitou, resp. citovanou literaturu, bylo by možné a potřebné doplnit ledasčím, co však postrádám nejcitelněji jsou zahraniční a především německé práce k dějinám cestování v novověku (např. A. Maćzak, *Peregrynacje – wojaże – turystyka*) a řada sborníků německých (*Als Reisen eine Kunst war* etc.), v nichž bývá i lázeňské problematice věnováno patřičné místo. Citovat pouze Winfrieda Löschburga a ještě k tomu v anglickém překladu, to se mi zdá trochu málo. Českou literaturu k předmětu zná autorka solidně.

Proberme nyní práci kapitoly po kapitole. O pramenech a literatuře byla tedy již řeč; konstatuji, že tato část diplomového spisu patří k těm inspirativnějším a že autorka v každém případě upozornila na velmi zajímavé možnosti výzkumu, pokud jde o dobové průvodce. Následuje vymezení regionu a mikroregionu. Teoretické premisy shrnuté v této kapitole se autorka snažila převést do praxe hlavně tím, že sleduje vývoj správního obvodu města M. L., jednak tím, že analyzuje kapitolu vycházky a výlety v průvodcích. Další kapitola podává v hutné a přehledné zkratce dějiny města.

Vlastní jádro práce ovšem tvoří nebo mají tvořit kapitoly následující: „Specifika lázeňského cestovního ruchu“, a „Mariánskolázeňsko v topografiích, místopisných slovnících a na mapách do konce 18. století“, což má být jakýsi historický úvod k nejrozsáhlejší a klíčové kapitole následující. Jakkoli neleží v období před rokem 1800 jádro autorčiny práce, přece jen se mi zdá, že je na pováženou nepoužít například Vogtovu mapu Čech nebo první vojenské mapování (zminěné zde ve své textové části pouze prostřednictvím Gnirse). Rovněž Balbínova korespondence s Aloisem Hackenschmiedem je dostupná úplněji než jen prostřednictvím zmínek ve výběrové edici. Zastavme se však u oné centrální kapitoly: „Obraz Mariánských Lázní s okolím v 19. a v první polovině 20. století na starých mapách a

v regionálních průvodcích“. Zde je určitým problémem poměrně časté opakování poznatků, které autorka uvedla už v kapitole o dějinách města. Jinak je tato část postavena opět hlavně na průvodcích, což samo o sobě není chyba, vzhledem k tomu, že autorka tento materiál pro historické bádání v této šíři doslova objevuje. Nicméně ani práce s tímto pro autorku tak klíčovým materiálem nepostrádá problematické rysy. Zdá se mi, že analýza průvodců nepostupuje systematicky, podle určitého jednotného klíče, dále že autorka příliš zdůrazňuje, co průvodce vypovídají o aktivitách hostů a lázeňském životě a méně, co vypovídají o podobě města jako takového. Zajímavé by také bylo, kdyby se M. Hrajnohová pokusila vytvořit určitou typologii průvodců. Přesto všechno, jak řečeno, mohou být tyto části práce inspirativní díky neotřelému materiálu. Zásadním problémem je ale téměř úplná absence analýz mapového a plánového materiálu. A o mnoho lepší to není ani s materiálem ikonografickým (úplně postrádám např. staré fotografie).

Práce M. Hrajnohové má slušnou jazykovou i stylistickou úroveň, ovšem drobných prohřešků se autorka nevyvarovala: připomínám např. územně – správní nebo česko – německý, místo správného územně-správní nebo česko-německý (s. 41, 150), Teplice – Šenov místo správného Šanov (s. 55), Mécseryho vyhlídka místo Mecséryho (s. 122) nebo formulace „postavení tramvajové vnitřní dopravy“ ! (s. 57). Při opakovaném citování týchž titulů autorka zásadně nepoužívá zkrácené citace, což práci zbytečně natahuje. V některých případech lze trochu nadzvednout obočí, cituje-li autorka například ke Karlu Baedekerovi jen heslo z *Encyclopaedia Britannica* nebo k Pavlu Stránskému heslo z wikipedie!?

Ale to jsou samozřejmě maličkosti. Podstatné je, že práce skýtá dost nevyrovnaný obraz. Na jedné straně zvládnutí obrovské masy historických průvodců, a i když je metodicky trochu rozpačité, zaslouží v tomto autorka uznání. Na druhé straně velmi nedostatečná práce s mapovým a plánovým materiálem, přestože se tyto dvě složky měly v práci doplňovat. Vzhledem k této nevyrovnanosti a nevyváženosti navrhuji hodnotit diplomovou práci Manuely Hrajnohové stupněm velmi dobře nebo dobře, podle průběhu obhajoby.

V Praze 8. září 2011

PhDr. Zdeněk Hojda, CSc.